

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Dlouhodobý integrační program v nízkoprahovém klubu Jahoda

Long-term integration program in low-threshold club Jahoda

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Barbora Racková

Autor:

Adéla Kalinová

Praha 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Barboře Rackové za odborný dohled, trpělivost a cenné rady při zpracovávání této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala organizaci JAHODA, z.ú. za poskytnutí cenných informací a materiálů. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině, kamarádce Ing. Patřici Bakušové a všem přátelům, kteří mě při psaní této práce podpořili, a bez jejichž pomoci by nebylo možné práci dokončit.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci Dlouhodobý integrační program v nízkoprahovém klubu Jahoda vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 19.7. 2020

Adéla Kalinová

Anotace

Bakalářská práce „Dlouhodobý integrační program v nízkoprahovém klubu Jahoda“ je zaměřena na charakteristiku organizace JAHODA, z.ú. a popisuje práci v NZDM Jahoda při běžném provozu v porovnání s inovativním přístupem práce se socioterapeutickou vrstevnickou skupinou během Dlouhodobého integračního programu (DIP).

Klíčová slova

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM)

Dlouhodobý integrační program (DIP)

Volný čas

Sociální služby

Práce se skupinou

Annotation

The Long-term integration program in the low-threshold club Jahoda“ is focused on the characteristics of the organization JAHODA, z.ú. and describes the work in NZDM Jahoda during normal operation in a comparison with an innovative approach of working with socio-therapeutic peer group during the Long-term integration program (DIP).

Keywords

Low-threshold facilities

Long-term integration program

Free time

Social services

Work with a group

Obsah

Obsah.....	5
Seznam zkratek.....	6
1 Úvod.....	7
2 JAHODA, z.ú.....	9
2.1 Poslání organizace JAHODA	9
2.1.1 Důležité faktory	9
2.2 Historie.....	10
2.3 Nabízené služby organizace.....	13
3 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež v JAHODĚ.....	14
3.1 Definice NZDM.....	14
3.1.1 Princip nízkoprahovosti	14
3.2 Popis sociálních služeb v JAHODĚ a jejich vzájemná spolupráce	16
3.3 Práce se skupinou, jako metoda sociální práce.....	22
3.4 Dlouhodobě integrační program v klubu Jahoda.....	24
3.5 Základní pravidla dlouhodobě integračního programu.....	25
3.6 Popis cílové skupiny, pravidel, konkrétních cílů programu, kapacity, personálního zabezpečení, příprava programu, místo a podmínky DIPu, metody a pomůcky, pracovní náplň.....	26
3.7 Skladba programu a průběh konkrétního DIPu	29
3.8 Porovnání standardního a inovativního přístupu práce s klienty nízkoprahového klubu Jahoda	37
4 Závěr	45
5 Seznam použitých zdrojů.....	47
6 Seznam příloh	49

Seznam zkratek

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

DIP – Dlouhodobě integrační program

IP – Individuální plán

Anonymita – Utajení osoby, skupiny či instituce buď cíleně (ochrana soukromí či institucí), nebo nezáměrně (nelze doložit např. všechny autory talmudu, protože psát své jméno bylo mnohdy interpretováno jako povyšování se). Vznik estetiky byl vznikem „autor“, „já jsem autor“, do té doby bylo autorství díla přisuzování nadosobním vlivům (Bůh), člověk jen rozkryl, co bylo skryto. Anonymita ve výzkumu je chápána jako důvěrné sdělení, které nesmí být nikomu předáno, hromadné zpracování, skartace. Slib anonymity vede k větší důvěrnosti při získávání informací. (Slovník sociální patologie, 2017)

ČAS- Česká asociace streetwork

1 Úvod

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež můžeme charakterizovat jako kluby, kam děti a mládež chodí trávit svůj volný čas. Úkolem pracovníků nízkoprahového zařízení pro děti a mládež je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálního či zdravotního rizika, které ohrožuje jejich přirozený vývoj a umožnit jim lepší orientaci v jejich sociálním prostředí při čemž dochází k vytváření podmínek pro řešení jejich nepříznivé sociální situace. Vzhledem k tomu, že kluby fungují na principu nízkoprahovosti, je klub dostupný pro všechny, kteří budou dodržovat pravidla a zásady klubu a spadají do cílové skupiny. Zájemci/uživatelé služby nemusí poskytnout pracovníkům své osobní údaje a mohou si užít odpoledne hraním společenských her, stolního fotbalu, účasti na akcích, výletech a workshopech, či dalších oblíbených aktivit. Klienti mohou využít také pomoc s doučováním, podílet se na individuálním plánování, svěřit se s jakýmkoliv problémem, nebo využít hudební zkušebnu. Klient má vždy svobodnou volbu, zda chce jít do klubu nebo ne.

Dále v nízkoprahovém klubu Jahoda poskytujeme každou středu Dlouhodobě integrační program, který má jiná pravidla, než ta, která platí za běžného chodu klubu. Dlouhodobě integrační program je časově omezený, a proto se klienti musí dostavit v určitý čas a neměli by odejít dříve než před koncem Dlouhodobě integračního programu, aby nenarušili program. Také zde platí například zákaz používání mobilního telefonu a každý člen socioterapeutické skupiny podepisuje kartu nezletilého účastníka (viz příloha č. 1), kde nám poskytuje své osobní údaje, stejně tak, se na začátku Dlouhodobě integračního programu přítomní klienti podepisují celým jménem na prezenční listinu (viz příloha č. 2). Během programu se klienti navzájem skupině svěřují se svými soukromými zkušenostmi a problémy. Společně poté o tématech diskutujeme a tím je jejich anonymita narušená.

Toto téma a organizaci JAHODA, z.ú. jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala, vzhledem k tomu, že JAHODA, z.ú., je nezisková organizace, která funguje více než dvacet let. Sídlí na Černém Mostě, kde poskytuje nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Organizace JAHODA, z.ú. působí jako prevence záškoláctví, rasismu, agrese, patologického chování a podporuje děti a mladé lidi v těžkých životních situacích. Má dva kluby, jako je Jahoda (pro děti ve věku 6 – 14 let) a Džagoda (pro mladé lidi ve věku 13 – 26 let), kterým nabízí volnočasové a preventivní aktivity a předchází tak rizikům spojeným s životem na sídlišti Černého Mostu. Také jako jedna z mála neziskových organizací

poskytuje inovativní přístup práce s klienty, zvaný jako Dlouhodobý integrační program. Dalším důvodem, proč jsem si organizaci vybrala, je fakt, že jsem v Jahodě nejdříve plnila praxi a poté sem v únoru 2019 nastoupila jako pracovnice v sociálních službách na zkrácený úvazek. Dlouhodobě integračního programu i běžného provozu klubu se tak účastním už déle než rok a dle mého názoru je propojení obou přístupů práce pro klienty přínosný.

Bakalářská práce je v první části více teoretická a obsahuje kapitoly, jako je charakteristika, popis, nabízené služby a poslání organizace JAHODA, z.ú.

Druhá část je praktická a zaměřuje se na konkrétní program Dlouhodobě integračního programu, společně s rozbohem výhod, nevýhod, problematik, kritik a možností propojení inovativního a běžného přístupu práce s dětmi a mládeží v rámci nízkoprahového zařízení pro děti a mládež.

Cílem mé bakalářské práce je tedy zaměřit se na přístupy práce s klienty v nízkoprahovém klubu Jahoda a porovnat dva výše zmíněné přístupy práce, při čemž se budu zaměřovat na jejich pozitiva, negativa a vzájemné propojení.

2 JAHODA, z.ú.

Výroční zpráva (JAHODA z.ú.,2020a) definuje JAHODU:

JAHODA je nezisková organizace, která má za sebou více než dvacetiletou historii. Naším cílem je provázet děti a mladé lidi od malička až do dospělosti. Nabízíme komunitní rodinná centra, jesle pro ty nejmenší, mateřskou školu, nízkoprahové kluby a terénní program pro děti a mladé lidi.(viz příloha č. 3) Organizujeme volnočasové aktivity pro všechny generace, mezi nejznámější z nich patří jednodenní festival volného času Strawberry Fields. Dětem a mladým lidem nabízíme alternativy trávení volného času a snažíme se předcházet rizikům, která jsou s běžným životem v anonymitě velkého města obvykle spojena. Rodičům pomáháme s úspěšným návratem do zaměstnání.

Ústav provozuje tyto společensky a hospodářsky užitečné činnosti:

1. poskytování sociálních služeb, zejména znevýhodněným dětem, mladým lidem a rodinám,
2. pořádání aktivit pro děti a mládež ve volném čase,
3. vytváření prostoru pro aktivity veřejnosti a obyvatel lokality, kde má ústav sídlo, případně v dalších lokalitách, formou komunitní práce.

2.1 Poslání organizace JAHODA

- Posílit vztahy s rodinou a se školou.
- Pomáhat všem bez rozdílu (rodinám dětí se zdravotním a sociálním znevýhodněním, dětem s odlišným mateřským jazykem).
- Dávat klientům zpětnou vazbu, ať už je jakákoliv.
- Vytvářet příjemné prostředí pro klienty i zaměstnance.

2.1.1 Důležité faktory

- Láska/Pochopení a otevřenost
- Otevřená komunikace, posilování zdravého sebevědomí a individuality
- Bezpečí a tolerance
- Hierarchie hodnot pro dobrý život, prostor pro všechny generace.
- Rovnost a etický přístup
- Usilovat o to, aby bylo dítě vnímáno jako rovnocenný partner.

- Nehodnotit, ale pomáhat a naslouchat.
- Genderová vyváženost.
- Porozumět a přistupovat individuálně
- Tolerance jiných názorů, kultur a hodnot.
- Motivace k dalšímu rozvoji a poznávání

2.2 Historie

Historie JAHODY (JAHODA, z.ú. 2020i) definuje historii JAHODY:

Během roku 1996 vznikla myšlenka na založení neziskové organizace věnující se potřebným lidem, která by působila na území města Prahy. Konkrétní podoby nabyla následujícího roku vznikem sdružení Jahoda. Celkový vývoj organizace a meziroční změny jsou zmapovány v následujícím přehledu dle jednotlivých roků.

Rok 1997

- Studenti Sociálně právní akademie v Jahodové ulici chtěli své vědomosti přenést do reality a tak se začali zabývat myšlenkou na „vlastní organizaci“, jejímž prostřednictvím by pomáhali potřebným. Napadl je název Jahoda, podle ulice, ve které sídlila jejich škola.
- Na podzim byly vytvořeny stanovy občanského sdružení.
- 26. října 1997 byly stanovy Jahody zaregistrovány u Ministerstva vnitra ČR. Jako cílovou skupinu si zvolili děti a mládež.

Rok 2001

- Na konci roku Jahoda získala první vlastní prostory pro kancelář na Černém Mostě.

Rok 2002

- Klub na Černém Mostě se podařilo rozběhnout bez větších problémů. Získané prostory byly dost velké pro kancelář, sklad a hlavně pro NZDM Jahoda, vhodný primárně pro děti ze sídliště a okolí.

Rok 2004

- V únoru 2004 odstartovala na Černém Mostě nová aktivita, a sice Klub Jahůdka určená rodičům s dětmi předškolního věku.

- Jahoda uspěla s nominací své dobrovolnice Ivy Lacingerové na cenu Křesadlo- ocenění pro nejlepší dobrovolníky.
- Objevuje se také poprvé slovo Džagoda v souvislosti s druhým nízkoprahovým klubem JAHODY.

Rok 2005

- V květnu byl slavnostně otevřen nízkoprahový klub Džagoda pro děti a mladé lidi ve věku 12 – 18 let.

Rok 2006

- Díky podpoře z grantu Nadace Via, se mohla JAHODA zaměřit i na terénní práci kontaktních pracovníků.

Rok 2012

- V roce 2012 jsme v JAHODĚ zahájili provoz nového střediska a to Soukromé mateřské školy Jahoda, která nabízí vzdělávací program Začít spolu.
- Každoročně organizovaná zahradní slavnost se rozšířila na plnohodnotný jednodenní volnočasový festival s názvem Strawberry Fields

Rok 2013

- Terénní služba úspěšně prochází rozvojovým auditem České asociace streetwork

Rok 2014

- Mezi největší novinky roku 2014 patří rozšíření otevírací doby nízkoprahového klubu Jahoda o takzvané „preventivní středy DIP“, kdy jsme zahájili socioterapeutickou práci s dětskou skupinou

Rok 2015

- Služba Terén Jahoda vyhrála dvě první místa ve výroční ceně „Časovaná bota“, kterou uděluje Česká asociace streetwork. Jednalo se o vítězství v kategorii „Tým roku“ a „Osobnost roku“.
- Nízkoprahový klub Jahoda v listopadu úspěšně prošel Rozvojovým auditem České asociace streetwork.

Rok 2016

Rok 2016 byl pro JAHODU rokem „rozvojovým“.

- Otevřeli jsme další pobočky a rozšířili tak naše působení i na Praze 2. Konkrétně se jednalo o dvě dětské skupiny registrované Ministerstvem práce a sociálních věcí.
- Jedna z nich sídlí v Bruselské ulici a druhá na Ministerstvu spravedlnosti. Rodičům zde nabízíme školky pro děti od jednoho roku.

Rok 2017

- Díky projektu s názvem „Sociální začleňování v JAHODĚ“, v rámci Evropského sociálního fondu, jsme mohli do týmu terénních pracovníků přijmout dvě nové posily - animátory volnočasových aktivit.
- Dále jsme rozšířili aktivity určené klientům sociálních služeb nad rámec standardního provozu. Děti a mladí lidé mají možnost chodit na individuální doučování, nově probíhají v Jahodové zkušebně hudební workshopy, které jsou vedeny zkušenými lektory a každý pátek se v Džagodě koná otevřený volnočasový klub, který mohou navštěvovat děti a mladí lidé ve věku 6 – 26 let.
- Společnost Metrostav nám sponzorsky darovala novější typ stavební buňky, interiér nám také sponzorsky vybavila nábytkem IKEA a tak jsme mohli otevřít nové kontaktní místo pro terénní práci s názvem Pixla.

Rok 2018

- V létě jsme se rozrostli o další pobočku komunitního rodinného centra, v ulici Na Slupi 14 v Praze na Novém Městě.
- Nabízíme zde služby pro celé rodiny, pestrou škálu kroužků, jednorázové akce, hlídání dětí a také příměstské tábory. Ve stejných prostorách provozujeme i malou školku pro děti od 1 roku.
- V létě jsme se zapojili do projektu Erasmus+, díky kterému jsme se s osmi staršími klienty zúčastnili výměnného pobytu ve francouzské obci Malleval-en-Vercors, nedaleko města Grenoble.

Rok 2019

- Díky finanční podpoře MČ Prahy 14 proběhla kompletní rekonstrukce všech prostor v hlavním sídle JAHODY na Černé Mostě.
- Dětem a dospívajícím teď nabízíme nové atraktivní prostory s originálními malbami i nově vybavenou hudební zkušebnu.
- V mateřské škole na Černém Mostě nově nabízíme vlastní vzdělávací program s názvem “Ruku v ruce s přírodou”, který se zaměřuje na aktivní spoluúčast a samostatné rozhodování dítěte.
- V červnu proběhl již osmý ročník našeho volnočasového festivalu s názvem Strawberry Fields, kterého se účastnilo okolo 1 000 návštěvníků.

2.3 Nabízené služby organizace

Internetová stránka www.jahoda.cz (JAHODA, z.ú. 2020b) definuje nabízené služby organizace:

Nízkoprahové kluby

- Nízkoprahový klub Jahoda pro děti ve věku 6 – 14 let
- Nízkoprahový klub Džagoda pro děti a mladé lidi ve věku 13- 26 let

Terénní program

- Terénní služba pro děti a mladé lidi ve věku 6 – 26 let
- Animátoři pro děti a mladé lidi ve věku 6 – 26 let

Dětské skupiny a mateřské školy

- Dětská skupina Černý Most pro děti od 1 roku
- Mateřská škola Černý Most pro děti od 2 let
- Dětské skupiny Vinohrady pro děti od 1–7 let
- Dětská skupina Albertov pro děti od 1–7 let
- Dětská skupina Justinka na Ministerstvu spravedlnosti je určena pro děti rodičů, kteří jsou zaměstnanci Ministerstva spravedlnosti

Komunitní centra

- Komunitní centrum Černý Most a Albertov

3 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež v JAHODĚ

3.1 Definice NZDM

Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách definuje nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jako „*Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.*“ (Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách, §62)

3.1.1 Princip nízkoprahovosti

POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM), dostupné na internetové stránce www.streetwork.cz (ČAS, 2008) definuje princip nízkoprahovosti:

„Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež se hlásí k principům poskytování sociálních služeb. Jako významný specifický princip svého fungování definují nízkoprahovost. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež realizují službu tak, aby byla umožněna maximální dostupnost, tedy ve snaze odstranit časové, prostorové, psychologické a finanční bariéry, které by bránily cílové skupině vyhledat prostory zařízení či využít nabídky poskytovaných služeb.“ (Pojmosloví 2008)

Obecně lze nízkoprahovost definovat tím, že je dostupná pro každého, nehledě na finanční, místní, psychologické a časové bariéry.

- Zařízení vytváří prostředí, které je svým charakterem a umístěním blízké přirozenému prostředí cílové skupiny.
- Pro omezení přístupu uživatele ke službě není důvodem pasivita či názorová odlišnost.
- Uživatel má možnost zůstat v anonymitě. Jakákoliv dokumentace obsahující osobní údaje uživatele musí být vedena se souhlasem uživatele a s právem do ní nahlížet. Zařízení získává jen ty údaje uživatele, které jsou stanoveny jako nezbytné pro poskytování odborných a kvalitních služeb.

- Pro užívání služby není podmínkou členství ani jiná forma registrace. Pravidelná docházka do zařízení není podmínkou užívání služby. Uživatelé mohou přicházet a odcházet v rámci otevírací doby zařízení podle svého uvážení. Uživatel není povinen zapojit se do připravených činností.
- Služby sociálního charakteru jsou poskytovány bezplatně.
- Provozní doba služby odpovídá potřebám uživatele. Je k dispozici v době, kdy uživatel má podmínky přijít do zařízení (jak z hlediska dne, tak měsíce a roku). Zároveň je provozní doba služby stabilní a nedochází k jejím náhlým výpadkům.
- Službu může využít kdokoliv z cílové skupiny bez omezení, pokud svým chováním (Pojmosloví, 2008)

Cíle NZDM

Obecně lze říci, že cílem NZDM je především předcházet a eliminovat sociální rizika a zlepšit kvalitu života dětí a mládeže. Zařízení vytváří pro klienty podmínky, které mu pomáhají lépe se orientovat v sociálním prostředí, a tím pomáhá vyřešit jejich nepříznivou sociální situaci.

Cílem NZDM je dětem a mládeži zabezpečit:

- Podporu pro zvládnutí obtížných životních událostí
- Snížení sociálních rizik vyplývajících z konfliktních společenských situací, životního způsobu a rizikového chování
- Zvýšení sociálních schopností a dovedností
- Podporu sociálního začlenění do skupiny vrstevníků i do společnosti, včetně zapojené do dění místní komunity
- Nezbytnou psychickou, fyzickou, právní a sociální ochranu během pobytu v zařízení a podmínky pro realizaci osobních aktivit
- Zlepšovat kvalitu jejich života
- Lepší orientaci v jejich sociálním prostředí
- Předcházet nebo snížit zdravotní rizika související s jejich způsobem života
- Podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace.(Pojmosloví, 2008)

Do NZDM nepatří:

- výměnné programy pro problémové uživatele drog

- kroužky, oddílové schůzky atd.
- ideologické zaměřené výchovné programy
- komerční aktivity
- psychoterapie jako samostatně poskytovaná služba

3.2 Popis sociálních služeb v JAHODĚ a jejich vzájemná spolupráce

Metodika NZDM Jahoda (JAHODA, z.ú. 2020c) definuje NZDM Jahoda, její cíle a cílovou skupinu:

Nízkoprahový klub Jahoda

"Podporujeme děti ve věku 6 – 14 let, které mají starosti, něco je štve, něco se jim nedaří. Nabízíme jim bezpečný prostor pro trávení volného času, realizaci svých nápadů a sdílení svých radostí i starostí. Pomáháme předcházet a hledat řešení průšvihů a konfliktů v prostředí, ve kterém se pohybují."

V NZDM Jahoda nabízíme bezpečný prostor pro trávení volného času, realizaci svých nápadů a sdílení svých radostí i starostí. Pomáháme předcházet a hledat řešení průšvihů a konfliktů v prostředí, ve kterém se pohybují. Pracovníci mají k dispozici také přehled nepříznivých sociálních situací, který vychází z aktuální praxe klubu a jenž je pravidelně aktualizován v rámci intervizí (viz příloha č. 4).

B. Hofbauer definuje volný čas jako činnost, která člověku přináší příjemné zážitky a uspokojení. Vstupuje do ní s určitým očekáváním a účastní se jí především dle svého svobodného rozhodnutí. K funkcím volného času přiřazuje psychologickou funkci (zábava, rozvoj, uvolnění) a sociální, ekonomickou a terapeutickou. *„Pokud však jedinec na možnosti nabídky neumí kladně reagovat, zůstává u nicnedělání a nudy nebo podléhá protispoločenskému jednání.“* (HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*)

Cíle poskytované sociální služby:

1. Předcházet vzniku obtížných životních situací, které mohou cílovou skupinu ohrozit v jejím zdravém vývoji.
2. Podpořit děti při zvládnutí obtížných situací tak, aby se naučily řešit podobné situace vlastní silou a prostředky.

3. Nabídnout bezpečný prostor pro trávení volného času, realizaci svých nápadů a sdílení svých radostí a starostí.
4. Zprostředkovat informace, které cílová skupina vyhledává nebo které by mohla využít při zvládnání obtížných životních situací.
5. Hájit práva a oprávněné zájmy cílové skupiny a veřejnosti

Zásady poskytovaných služeb:

1. Nízkoprahový přístup služby

Fungování klubu je nastaveno tak, aby zájemci/uživatelé cítili co možná nejmenší překážky při využívání služby. Mezi hlavní principy nízkoprahovosti patří časová dostupnost a pravidelnost služby, poskytování služby v přirozeném sociálním prostředí zájemců/uživatelů, svobodné a samostatné rozhodování zájemců/uživatelů o využití služby, absence poplatků za službu (výjimku tvoří speciální nabídky jako pobyty a nákladné akce) a absence nutnosti registrace (možnost anonymního využívání služby).

2. Zapojení cílové skupiny do provozu a chodu klubu

Zájemci/uživatelé mají možnost vyjadřovat své názory, podněty, nápady, stížnosti s chodem klubu a chování pracovníků. Lze tak činit formou přímého kontaktu s pracovníky a vedoucí sociálních programů nebo emailem, telefonicky, schránkou přání a stížností v NZDM Jahoda. Pracovníci sami zkoumají stanoviska zájemců/uživatelů v důležitých oblastech např. doba poskytování služby, jednání pracovníků, srozumitelnost poskytovaných informací.

3. Transparentnost jednání pracovníků

Pracovníci sdělují zájemcům/uživatelům včas a srozumitelnou formou všechny podstatné informace, které souvisejí s provozem a využíváním služby (např. změna doby poskytování služby, doba dovolených, pravidla poskytování služby, nabídka poskytovaných služeb, evidence, ukončení poskytování služby uživateli, oznamovací povinnost), aby zájemci/uživatelé měli dostatek informací ke svobodnému rozhodnutí o využití služby.

4. Rovnocenný a individuální přístup a respektování všech zájemců/uživatelů služby

Pracovníci přistupují ke všem zájemcům/uživatelům jako k rovnocenným partnerům a nabízejí jim stejné služby bez rozdílu. Zároveň pracovníci pracují s každým

zájemcem/uživatelem individuálně a podle jeho potřeb. Pracovníci také respektují životní postoje a názory zájemců/uživatelů.

5. Dodržování práv a lidské důstojnosti

Pracovníci poskytují služby zájemcům/uživatelům s ohledem na dodržování jejich práv a lidské důstojnosti. Pracovníci respektují svobodnou vůli zájemců/uživatelů, právo na důstojné jednání, zachování soukromí. S tím souvisí záruka odborného poskytování služby, profesionální a etické jednání pracovníků.

Cílová skupina

Děti ve věku od 6 do 14 let. Klient je během tohoto období průběžně připravován na přechod do navazující služby, které bydlí, chodí do školy nebo tráví převážnou část svého volného času na Černém Mostě, jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy, mají obtíže při zvládání životních situací a rolí, protože k tomu nemají dostatečnou a/nebo vhodnou podporu z přirozeného prostředí, nebo hrozí, že tyto obtíže mít budou, a to v těchto oblastech života.

- Fyzické a duševní zdraví a bezpečí
- Péče o tělo a vzhled
- Osobní věci a peníze
- Péče o svůj prostor
- Společenské kontakty
- Vztah k sobě
- Vztahy k rodině a blízkému okolí
- Vzdělávání
- Volný čas

Nízkoprahový klub Džagoda

Metodika NZDM Džagoda (JAHODA, z.ú. 2020d) definuje NZDM Džagodu :

„Podporujeme mladé lidi ve věku 13 – 26 let, když mají starosti, něco se jim nedaří, něco je štvě nebo potřebují pomoc. Pomáháme předcházet průšvihům a hledat řešení problémů v rodině, ve škole, ve vztazích, s návykovými látkami, v osobním životě i ve společnosti. Jsme tu proto, aby mladí lidé na své radosti a starosti nebyli sami.“

Metody práce s mládeží v Džagodě jsou řízeny standarty práce v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež. Nízkoprahový klub je určen dětem a mladým lidem, kteří se ocitají v obtížné životní situaci (většinou si tuto skutečnost uvědomují) nebo těm, kteří nevyhledávají standartní organizované formy trávení volného času. Cílem je minimalizovat rizika souvisejících s jejich způsobem života, umožnit jim lépe se orientovat v prostředí svého bydliště/sídlště. Po celou dobu návštěvy jsou k dispozici sociální pracovníci, kteří jsou schopni poskytnout mladým lidem vhodné a žádoucí sociální služby. Nabízejí jim jistotu, že budou pravidelně ve stejný čas a na stejném místě připraveni klientům poskytnout podporu či pomoc, což je zázemí, které mnohdy mladí lidé hledají a nejsou na něj ze svého přirozeného prostředí zvyklí. Posláním klubu je pomáhat mladým lidem ve věku 13 – 26 let zvládat vlastními prostředky a touhou nepříznivé životní situace, které představují pro jejich zdravý vývoj jakékoliv rizika. Poskytovat jim podporu tak, aby podobným situacím v budoucnu předcházeli nebo se je naučili úspěšně překonávat a řešit.

Terénní program (streetwork)

Dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., §69 jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných a psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života. Služba může být osobám poskytována anonymně.

Internetový zdroj www.streetwork.cz (ČAS, 2020) definuje streetwork a její funkce:

Metodu streetwork tvoří aktivní vyhledávací a kontaktní činnost zaměřená na jednotlivce i sociální skupiny. Jedná se tedy o vyhledávací, doprovodnou a mobilní sociální práci s nízkoprahovou nabídkou podpory a pomoci.

Vyhledávací funkce

spočívá v tom, že pracovník aktivně vyhledává své klienty za účelem navázání kontaktu. Je aktivní v procesu spějícímu k jasné a reálné definici zakázky. Nedílnou součástí vyhledávání je i mapování lokality. Mapování lokality a zjišťování potřebnosti sociální služby má vždy předcházet zřizování sociální služby.

Terénní služba v Jahodě

Metodika terénní služba JAHODA (JAHODA, z.ú. 2020e) definuje terénní službu v JAHODĚ:

- Je určena pro děti a mladé lidi ve věku 6–26 let.
- Terénní pracovníci pravidelně prochází sídliště Černý Most, Rajskou Zahradu, Hloubětín a Lehovec a potkávají se s dětmi a mladými dospělými, kteří tráví svůj volný čas v ulicích Prahy 14.
- Nejčastěji s klienty řeší smysluplné trávení volného času, partnerské vztahy a rodinu nebo experimenty s návykovými látkami a alkoholem.
- Společně s Klubem Jahoda, Klubem Džagoda a s Animátory organizují výlety, víkendové výjezdy i na tábor.

Animátoři volného času

Metodika Animátoři volného času (JAHODA, z.ú. 2020f) definuje Animátory JAHODA, jejich cíle a cílovou skupinu:

„Podporujeme mladé lidi ve věku 6–26 let, kterým nabízíme aktivní a smysluplné trávení volného času na Praze 14. Poskytujeme možnost hraní sportovních, nejen míčových her, přes deskové hry až po různé tvořivé, výtvarně laděné aktivity, výlety a různé turnaje.“

Cíle poskytované služby

1. vyhledat a kontaktovat cílovou skupinu na Praze 14

Pracovníci chodí na předem domluvená místa, kde aktivně vyhledávají a kontaktují cílovou skupinu pomocí propagačního materiálu, sociálních sítí i samotného představení pracovníků na místech Prahy 14, kde se potenciální cílová skupina pohybuje.

2. utvořit a rozvinout vztah s jedinci cílové skupiny

Pracovníci navazují a udržují s uživateli kontakt a vytvářejí vztah a prohlubují vzájemnou důvěru na základě společně realizujících volnočasových aktivit.

3. nabídnout možnost trávit aktivně a smysluplně volný čas a předejít tak možnému vzniku nepříznivých sociálních situací, které ohrožují cílovou skupinu a podpořit tak jejich sociální začlenění

Ve spolupráci s ostatními programy JAHODY pracovníci realizují aktivity, o které projeví cílová skupina zájem. Tyto aktivity podporují sociální začlenění cílové skupiny a rozvíjejí sociální dovednosti a znalosti uživatelů. Do těchto aktivit mají možnost zapojit se všichni uživatelé a podílet se na jejich přípravě a realizaci (turnaje, hudební, výtvarné a kulturní akce). Pracovníci také pořádají jednodenní výlety a vícedenní pobytové výjezdy, na kterých se uživatelé mají možnost setkat s odlišným prostředím a novými podněty (kultura, příroda, workshopy, sebezpoznání, atd.).

Vzájemná spolupráce a propojení služeb

„Profesní identitu si sociální pracovníci (ovlivňující výslednou podobu sociální práce), vytvářejí v rámci různých společenství, která tvoří se snahou po sjednocení se. „Pojem kolektivní (profesní) identita označuje takové sebepojetí, jehož součástí je přání skupiny lidí něco společně vytvářet, sledovat společně cíl a nějakým způsobem se v souvislosti s tím – v akci – dát dohromady“ (Růžičková, Musil 2009:80). Každá profese si vytváří kolektivní identitu, která je procesuálního charakteru, tj. není nikdy pevně stanovená, protože se stále mění vzhledem k potřebám společnosti či ke stanoveným cílům organizace (Růžička, Henig, 2007: Lozoviuk, 2005). Kolektivní identita představuje jakousi „kulturu“ profese či organizace, zahrnující její historii, zkušenosti, aktivity, cíle atd. a upevňuje se mnoha způsoby: například společnými cíli a vytvářením programů (vize budoucnosti), společnými normami, zákony, metodami. Je rovněž vystavěna na představách o své profesi a roli, kterou profesi připisuje okolní společnost. Svůj význam pro utváření identity mají i hodnoty, které odrážejí celkově kulturu organizace (Hartl, Hartlová 2000). „Lze předpokládat, že člověk se snadněji identifikuje s prací, která je mu blízká, vykonává ji rád a která mu poskytuje uspokojení. Obecně se předpokládá, že identifikace člověka s prací pozitivně ovlivňuje jeho pracovní chování, že má vliv na jeho motivaci k práci, jeho pracovní zaujetí a výkon.“ (Kociánová, 2010:21). Z toho vyplývá, že profesní identita je nejen potřebná, ale je také z důvodu kvalitního výkonu práce i velmi nutná.“ (ELIČHOVÁ, Markéta. Sociální práce: aktuální otázky)

V JAHODĚ funguje propojení sociálních služeb v posledních měsících velmi dobře. S kolegy máme přehled o klientech ostatních služeb a chodíme pravidelně na společné supervize. Pokud je potřeba, klienty si s kolegy přepošleme.

Příklad z praxe:

- Terénní pracovníci potkají na ulici chlapce, kteří trénují parkour na hřišti. Předají jim informace o existenci a fungování našeho klubu Jahoda/Džagoda (dle věku). Motivují je tím, že jsou na klubu žíněnky, kde je zkoušení skoků bezpečnější a za pár dní zde dokonce bude probíhat workshop s profesionálním parkouristou. Chlapci se přijdou na klub podívat a častějším navštěvováním se z nich stanou naši klienti, kteří se účastní jak běžného chodu klubu, tak plánovaných akcí a DIPů.
- Do Jahody přijde klientka, která má špatné známky z matematiky a chodí na druhý stupeň základní školy. Víme, že kolegyně z Džagody umí matematiku velmi dobře a klientku za ní přepošleme. Klientka se seznámí více s kolegyněmi/kolegy a s prostředím Džagody, které bude moc za pár měsíců/let navštěvovat (záleží na věku klientky).

3.3 Práce se skupinou, jako metoda sociální práce

„Práce s organizovanými skupinami prošla za více než 100 let progresivním vývojem. Rozvíjela se jako reakce na sociální, ekonomické a politické změny moderní společnosti v rámci rekreačních, vzdělávacích, náboženských a obecně transformačních aktivit“ (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. Úvod do sociální práce se skupinou)

- Můžeme říci, že skupina je seskupení více než dvou lidí, kteří mají společné cíle a zájmy. Členové se navzájem ovlivňují, scházejí a dochází zde k vytváření jistých norem, které jsou důležité pro fungování skupiny.
- Sociální práce se skupinou, jež patří k základním metodám sociální práce, je založená především na aktivitě jednotlivých členů skupiny a využívá tzv. skupinovou dynamiku.
- Yalom (1999) uvádí, že vhodné použití skupinové dynamiky vede k pozitivním výsledkům ve skupině a naopak nedostatek vnímavosti ke skupinové dynamice vede ke ztrátě zaměření skupiny nebo až k nežádoucím důsledkům. (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. Úvod do sociální práce se skupinou)

- Podstatné složky skupinové dynamiky představují zejména:
- Skupinová koheze
- Setrvačnost skupiny je spolu s atraktivitou skupiny důležitá pro dosažení stanovených cílů.
- Členové se o sobě pomocí diskuze dozvědí více informací a mohou tak navázat mezi sebou pevnější vazby
- Je důležité stanovit si určitý počet klientů, kteří se práce se skupinou budou účastnit, aby se všichni měli možnost do dění aktivně zapojit
- Úkolem sociálního pracovníka je vytvoření vhodných podmínek, kterými dosáhne skupinové koheze, především v počátečních vývojových stadií skupiny.
- Komunikační a interakční vzorce
- Členové ve skupině se navzájem ovlivňují a komunikují. Nejčastěji proto, aby si navzájem porozuměli, přesvědčili o svých názorech sebe i ostatní, bránili se, či mezi sebou udržovali vztahy
- Skupinová kultura
- Spojená se zvyky, hodnotami, tradicemi, víře členů skupiny
- Sociální kontrola
- „Sociální kontrola je pojem, který se váže k procesům, s jejichž pomocí skupina jako celek dosahuje dostatečné shody a konformity svých členů, aby mohla řádně fungovat.“ (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. Úvod do sociální práce se skupinou)
- Ve skupině se projeví chování klientů, které pravděpodobně v jejich životě vede ke konfliktům a nepříjemným situacím
- Je potřeba dávat klientům zpětnou vazbu
- Klient by si měl uvědomit, že jeho chování ovlivňuje pocity druhých (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. Úvod do sociální práce se skupinou)

Klady práce se skupinou

- Členové skupiny mohou mít pocit, že jsou jediní, kteří řeší ve svém životě nepříjemnou situaci a že jsou na svůj problém sami. Proto je pro ně sdílení problému s ostatními členy skupiny velmi užitečné.

- Ve skupině mohou od ostatních najít podporu a naději, že problém vyřeší.
- Je zde prostor pro komunikaci, výměnu názorů a hledání nových pohledů na vyřešení nepříznivé situace.
- Zároveň se klienti naučí dodržovat pravidla a díky povzbuzení od ostatních členů skupiny jsou motivováni dosáhnout lépe a snadněji svého cíle
- Ve skupině si členové navzájem sdělí své zkušenosti a díky vzájemnému naslouchání a pomoci dochází mezi nimi k jejich seberealizaci a hledání řešení

Úskalí práce se skupinou

- Mezi úskalí při práci se skupinou patří například odpor ze strany členů skupiny, kteří naschvál narušují program, chodí pozdě, mlčí nebo jsou agresivní vůči ostatním členům.
- Také se ve skupině mohou tvořit tzv. podskupiny, kdy se členové při aktivitách sdružují stále se stejnými členy, které si vybírají dle sympatie a nechtějí spolupracovat s ostatními. Dle Yaloma (1999) je ideální v tomto případě dávat úkoly celé skupině.

3.4 Dlouhodobě integrační program v klubu Jahoda

Vzhledem k tomu, že rodiče tráví většinu dne v zaměstnání, děti, pokud nejsou ve škole, mohou trávit čas bez kontroly dospělých většinou se svou vrstevnickou skupinou. *Vliv vrstevnických skupin je prokazatelně větší u dětí, které nemají funkční rodinné zázemí. Nezanedbatelný je i všudypřítomný vliv, který mají na děti a mládež masová média, zejména televizní pořady spojující násilí a zábavu. Vedle prokazatelného vlivu televizního násilí na agresivitu dětí a mládeže ovlivňují dnešní masová média dospívající i propagací idolů, jejichž chování je často za hranicemi normality, někdy i za hranicemi zákona. Vliv problematických vzorů je tím větší, čím menší je vliv rodiny. Lidé náležející k etnickým menšinám mají v západních zemích obecně horší přístup ke vzdělávání i k dobře honorované práci. Jejich hodnotová orientace může být ve velkém nesouladu s hodnotami, jež určují život většinové společnosti. Mladí lidé náležející k těmto skupinám (u nás zejména Romové) si vytvářejí svou subkulturu, která může být nepřátelská vůči většinové společnosti“ (MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi*)*

U tohoto přístupu práce je důležité, aby všichni klienti mohli do společného dění přispívat a těžit z něj. Při průběhu DIPu také většinou ustupují do pozadí individuální vztahy jednotlivých klientů s pracovníkem/pracovnicí. Hlavním nástrojem práce se zde stává spolupráce a vytváření hlubších vztahů mezi klienty navzájem v průběhu terapeutického „soužití“. Klíčem k úspěšnému DIPu je přirozená motivace klienta ke spolupráci, klient přistoupí na spolupráci, pokud je vyslyšen a ostatní členové skupiny pro něj mají pochopení. (PIAGET, Jean a Bärbel INHELDER. *Psychologie dítěte*)

3.5 Základní pravidla dlouhodobě integračního programu

Metodika DIP (JAHODA, z.ú. 2020g) definuje základní pravidla DIPu,:

- Jedná se o preventivní činnosti, kdy se zaměřujeme vždy na jedno téma, které je zrovna pro uživatele služby aktuální. Opakující se dlouhodobý integrační program podporuje osobnostní rozvoj, samostatnost a rozvoj komunikace prostřednictvím skupinových aktivit, her a dialogů.
- Od ledna až do května 2020 jsme zaměřili DIP mimo jiné na témata, umění soustředit se, pohyb, spolupráce, rodina, sebeláska, sex, rasismus, závislost, řeč těla atd.
- V rámci dvouhodinových programů vždy provozujeme aktivity zaměřené na daná témata, střídáme zábavné hry s teoretickými bloky, během kterých vedeme s klienty diskuzi s připravenými otázkami a tématy obecně.
- Cílem většiny realizovaných aktivit je získat od klientů zpětnou vazbu a rozvinout debatu nad tím, jak se během dané aktivity cítili.
- Praktické činnosti zvolené na dané téma DIPu mohou mít povahu čistě uživatelskou, jako třeba nácvik dovedností nebo příprava a sněžení společného jídla. Mohou mít povahu zábavné či rekreační činnosti, například sportovní soutěžení, společenské hry, či DIPové víkendové výjezdy, popřípadě i výtvarná, hudební, pohybová nebo dramatická produkce. Důležité je, aby klienty zvolená činnost zaujala a aby je vedla do situace, kdy lze terapeuticky působit.
- V jejím průběhu vznikají přirozeným způsobem problémy, které vyžadují individuální nebo společné rozhodování, řešení vnitřních nebo interpersonálních konfliktů, snášení frustrace, úspěšné překonávání vnějších překážek i vnitřních tendencí (např. tendence k rezignaci, k agresi nebo k úniku) volným vypětím apod. V těchto situacích může i jinak značně nedirektivní vedení pracovníka

nebo vliv ostatních členů socioterapeutické skupiny pomoci klientovi v tísní a zprostředkovat mu korektivní zkušenost s druhými i se sebou samým.

- Během DIPu se snažíme, aby každý klient uměl projevit svůj názor, bez ohledu na to, kolik lidí s ním souhlasí. Je to např. situace, kdy klient něco vysvětluje jinému klientovi nebo když klienti diskutují mezi sebou. V obou případech klienti narážejí na systematické nesnáze, když mají zaujmout stanovisko svého partnera, vysvětlit mu přiměřeně potřebnou informaci a změnit jeho původní názor.

3.6 Popis cílové skupiny, pravidel, konkrétních cílů programu, kapacity, personálního zabezpečení, příprava programu, místo a podmínky DIPu, metody a pomůcky, pracovní náplň

Metodika DIP (JAHODA, z.ú. 2020g) definuje popis cílové skupiny, konkrétních cílů programu, kapacity, personálního zabezpečení a pravidel DIPu,:

Cílová skupina a podmínky účasti na programu

- Primární cílovou skupinu tvoří klienti NZDM Jahoda kteří potřebují intenzivnější podporu a pomoc, než kterou je jim možné věnovat v rámci běžného provozu klubu.
- Příchozí je alespoň ve věku 8 let (umí psát, je schopen aktivit na programu).

Velká většina aktivit vyžaduje, aby byl klient schopný samostatně vymýšlet a zapisovat různé věci (menší děti se tak nemohou zapojit do aktivit a působí spíše rušivě i pro ostatní)

- Příchozí spadá do cílové skupiny DIPu
- Příchozí je klientem služby NZDM Jahoda (již ho trochu známe, souhlasil s pravidly klubu, má složku v PePovi)
- klient nemá aktuálně STOPku na klub, nebo omezené služby
- Klient souhlasí, že bude dodržovat specifická pravidla DIPu (důležité pro vytváření bezpečného prostředí) a rozumí čím je DIP odlišný od běžného klubového provozu (důležité, abychom udrželi strukturovanost programu). Tento souhlas stačí dát jednou (po první návštěvě DIPu, kdy jsou mu podány tyto informace).

- Nesplnění podmínek: Klient dostane základní informace o DIPu (co se na něm děje, jak je odlišný od běžného provozu, proč se tedy nemůže zúčastnit) a pak je požádán, aby pro tuto chvíli odešel a zastavil se během běžného provozu klubu.

Situace: Klient přijde s někým, koho musí hlídat a musí být pořád s ním, ale tato osoba není klientem nebo je mladší 8 let. Klient je odmítnut, protože tato osoba se nemůže účastnit programu (viz výše) a působil by rušivě na celou skupinu účastníků, a zároveň není prostor doplňovat INFO bloky.

Konkrétní cíle programu

Po absolvování programu klienti:

- ovládají základní sociální dovednosti potřebné pro každodenní život i zvládnutí obtížných situací, pro navazování a rozvíjení vztahů s vrstevníky
- mají potřebné informace nezbytné pro rozhodování a fungování ve společnosti
- zažili pozitivní vzory dospělých (vedoucí skupin)
- chování, emoční inteligence, hodnoty a postoje klientů jsou zralejší a odpovědnější
- lépe znají sami sebe, své silné a slabé stránky, své potřeby, vnímají svou jedinečnost, mají větší sebedůvěru
- jsou alespoň minimálně motivováni k aktivnímu a odpovědnému životnímu stylu (vzdělávání, zapojení do občanského života, osobní odpovědnost)

Kapacita DIPu

- Doporučená kapacita je 10 klientů (Jedná se o optimální počet klientů, kdy jsou jim dva pracovníci schopni se dostatečně věnovat a program není ochuzen na kvalitě - vyzkoušeno v praxi.)
- Momentální kapacita je na zvážení pracovníků, v závislosti na náročnosti programu.
- V případě že není naplněna kapacita:

Vchodové dveře jsou otevřeny, čtvrt hodiny je možnost volného vstupu do klubu, poté se dveře uzavrou a začnou aktivity (pouze čtvrt hodiny proto, aby byli klienti nuceni chodit včas)

- V případě, že přijde někdo další po uzavření dveří, je odmítnut a dostane informaci, že může přijít další otevřený den NZDM Jahoda, nebo další středu od 15:00
- V případě že je naplněna kapacita:

Jsou uzavřeny vchodové dveře do chodby a zároveň uzamčeny dveře do klubu, na chodbě je vyvěšena cedule informující o naplnění kapacity programu a prosbou, ať klienti nezvoní.

- V případě že na program přijdou dva, či pouze jeden klient:

program se nekoná a nabídneme možnost jiných aktivit, při kterých se věnujeme individuální práci - v takovém případě je otevřeno do 16:00, s dveřmi platí výše zmíněné (pokud už klient přijde, chceme si jeho zájem udržet, proto je dobré se mu věnovat, aby přišel i příště)

Pravidla

Platí stejná pravidla jako při běžném provozu klubu. Vzhledem k povaze středečních aktivit (je větší pravděpodobnost, že se dotkneme citlivého tématu, je potřeba vytvářet bezpečné prostředí, chceme podporovat komunikační dovednosti – umět naslouchat, umět se vyjádřit) jsou navíc zmíněná ještě následující:

- Chovám se stejně jako na klubu (mluvím slušně, jsem ohleduplný/á na ostatní, dávám pozor, abych nikoho nezranil/a)
- Zapojím se do aktivit
- Když se nebudu chtít něčeho účastnit, nebojím se to říct. Budu tiše pozorovat ostatní a pak jim řeknu, na co jsem přišel/a
- Mohu odejít až po skončení DIPu
- Respektuji ostatní
- Když někdo mluví, naslouchám a nechám ho domluvit
- Mám právo vyjádřit svůj názor a nikdo se mi za to nebude posmívat
- Když budu chtít něco říct, počkám, až dostanu slovo
- Mobilní telefon mám během DIPu vypnutý, abych nerušil ostatní

Pravidla jsou klientům vysvětlena při jejich první návštěvě na DIPu, vysvětleno je také, proč jsou důležitá.

Personální zabezpečení

- program zabezpečují dva až tři pracovníci. Ti se pokud možno v průběhu ročníku NEMĚNÍ (cílem je mít stabilní prostředí, transparentní pro děti)
- je na zvážení DIPového pracovníka zda bude realizovat program, a je na jeho uvážení, jakou si dle náročnosti programu nastaví kapacitu klubu
- Praktikanti, stážisté a dobrovolníci jsou na DIP bráni pouze ve výjimečných případech

Příprava a odpovědnost za program

- Přípravu připravují pracovníci klubu Jahoda
- Přípravu aktivit je dobré střídat za náročné a méně náročné
- Náplň programu volíme dle aktuálního vývoje ve skupině dětí a dle aktuálních témat, která se řeší mezi klienty na klubu (šikana, bezpečnost na internetu, závislost na cukrech.)

Místo a podmínky

- DIP probíhá převážně v prostoru NZDM Jahoda

Metody a pomůcky

- Řízená diskuse k danému tématu
- Hraní rolí v modelových situacích
- Zprostředkování zkušenosti řešením úkolů

Další pracovní náplň k průběhu DIP

- SWOT analýza 1x za rok - vypracovávají ji všichni pracovníci, poté prezentují před manažerkou sociálních služeb
- Porady k DIPu každou středu během dopoledne

3.7 Skladba programu a průběh konkrétního DIPu

Metodika DIP (JAHODA, z.ú. 2020g) definuje skladbu programu DIPu,:

Skladba programu

1. Představení programu
krátké přivítání a krátké povídání o tom, co se bude dnes dít
2. Úvodní kolečko

každý řekne svůj nejoblíbenější a nejméně oblíbený např. účes, jídlo, zážitek z prázdnin apod. (nemusí se týkat daného tématu DIPu)

3. Teoretická část - diskuze

4. Hry

nemusí se vždy týkat daného tématu DIPu, slouží k odreagování klientů (viz příloha č. 5)

5. Hodnocení – zhodnocení DIPu

zhodnocení DIPu, jaká hra se klientům nejvíce líbila a proč, čím je program obohatil

Průběh konkrétního DIPu

Interní evidenční nástroj pro NZDM Jahoda, PePa (JAHODA, 2020h) popisuje průběh konkrétního DIPu:

Varianta A, časová dotace 2 hodiny, počet účastníků: 7

Téma: Alkohol

1. Představení programu

krátké přivítání a seznámení s dnešním programem

2. Úvodní kolečko

každý řekne svůj nejoblíbenější a nejméně oblíbený dopravní prostředek

3. Chyt'te vidoucího

Popis: Všichni klienti si zaváží oči šátkem a vedoucí pak jednomu z nich šátek sejme. Vidoucí teď hraje proti všem slepým, kteří ho hledají a chytají. Když ho některý nevidoucí chytí, zůstane stát. Slepý se nejdříve rukama přesvědčí, zda má chycený šátek na očích, a když zjistí, že nemá, snaží se ho poznat po hmatu. Potom vysloví jeho jméno - to je jediný okamžik, kdy smí nevidoucí během hry promluvit, jinak musí stále mlčet. Jestliže nevidoucí pozná, hra končí a volíme nového vidoucího jako na začátku.

Pomůcky: šátky, lana na ohraničení prostoru

Cíl: odreagování, prostorová orientace

4. Opilý hod na terč

Popis: Klienti budou po ostatních házet měkkým míčkem, zatímco budou mít nasazené alkoholické brýle. Poté to můžeme vyzkoušet se šipkami.

Pomůcky: míček, alkoholické brýle, luk a šípy

Cíl: vyzkoušet si stav opilosti, zhoršenou koordinaci a zrak

5. Teoretická část - diskuze

Popis: Diskuze o alkoholu. Rozdělíme klienty do dvojic nebo do týmů a budou mít za úkol napsat co nejvíce druhů alkoholu. Následuje diskuze o tom, zda někdy některý z nich vyzkoušeli. Poté budou mít za úkol napsat efekty na lidský organismus.

Pomůcky: papíry, tužky

Cíl: uvědomění si efektů alkoholu na lidský organismus

6. Koloběžková dráha

Popis: Klienti projedou vytyčenou dráhu na koloběžce na čas. Poté si nasadí alkoholické brýle a zkusí stejnou dráhu projet s nimi.

Pomůcky: koloběžka, alkoholické brýle, překážky, stopky

Cíl: vyzkoušet si stav opilosti, zhoršenou koordinaci a zrak

7. Hodnocení

zhodnocení DIPu, jaká hra se klientům nejvíce líbila a proč, čím je program obohatil

Varianta B, časová dotace 2 hodiny, počet účastníků: 8

Téma: Sebeláska

1. Představení programu

krátké přivítání a seznámení s dnešním programem

2. Úvodní kolečko

každý řekne svoje nejoblíbenější a nejméně oblíbené místo na Černém Mostě

3. Lidé k lidem

Popis: Ideální je lichý počet klientů, ale hru lze hrát i v sudém počtu. Pro začátek je vybrán někdo, kdo zavolá: „Lidé k lidem!“. Na toto zavolání klienti co nejrychleji vytvoří dvojice. Osoba, která zůstane bez partnera, je určena jako vyvolávač. Tato osoba pak zavolá dvě části těla, kterými se klienti musí vzájemně dotknout. Např.: pokud se zavolá „loktem ke kolenu“, partneři se musí dotýkat jedním ze svých loktů kolene druhého partnera. Vyvolávač pokračuje a označí další části, které musí být přidány k současným pozicím klientů. Pokud se v sérii úkolů stal z partnerů úplný propletenec, nebo se některé dvojice i rozpadly, vyvolávač zakřičí znovu „Lidé k lidem“, klienti musí vytvořit nové dvojice a proces se znovu opakuje. Do hry lze vnést prvek soutěživosti tím, že se přidá pravidlo, že vyhrává dvojice, která se udrží se spojenými všemi částmi těla jako poslední.

levé koleno k pravému kolenu, krk ke krku, zadkem k zadku, tvář na tvář, ruku k ruce atd.

Pomůcky: -

Cíl: rozvoj spolupráce, odreagování, vybití energie

4. Klady

Popis: Každý klient napíše na kartičku během časového limitu co nejvíce svých kladů. Poté se kartičky sesbírají, hodí do klobouku a postupně se začnou vytahovat. Skupina bude mít za úkol dle výčtu vlastností uhádnout, o jakého klienta se jedná.

Pomůcky: papír, tužky, klobouk

Cíl: rozvoj sebelásky, sebereflexe

5. Teoretická část - diskuze

Popis: Diskuze o pojmu sebeláska. Rozdělení klientů do skupin/dvojic, které budou mít za úkol se dohodnout na tom, co se jim líbí na lidech, kteří jsou jim sympatičtí. Poté se zamyslí nad tím, které vlastnosti s nimi mají společné.

Pomůcky: papír, tužky

Cíl: rozvoj sebelásky, sebereflexe, uvědomění si pozitivních vzorů

6. Vstaň!

Popis: Skupinu rozdělte do dvojic, každý pár si sedne zády k sobě a zavěsí se do sebe pažemi (lokty). Nyní ať zkusí vstát. K tomu je zapotřebí spolupráce a cvik. Pak zkombinujte páry a z nich utvořte čtveřice, které se pokusí vstávat stejným způsobem. Kombinujte tak dlouho, až ze všech účastníků utvoříte jednu skupinu, která působí jako propletenec namáhajících se, klopýtajících a smějících se bláznů.

Pomůcky: -

Cíl: odreagování, spolupráce, vybití energie

7. Abeceda

Popis: Každý klient má za úkol napsat kladnou vlastnost/činnost/stránku své osobnosti začínající na každé písmenko jeho jména. Následuje diskuze ohledně těchto vlastností.

Pomůcky: tužky, papír

Cíl: rozvoj sebelásky, sebereflexe

8. Můj největší úspěch v minulém roce

Popis: Každý klient bude mít za úkol zamyslet se nad svým největším úspěchem za minulý rok. Situaci popíše na papír včetně toho, jak se při tom cítil. Poté si všichni sdělí svoje úspěchy.

Pomůcky: tužky, papír

Cíl: rozvoj sebelásky, sebereflexe

9. Reflexe

zhodnocení DIPu, jaká hra se klientům nejvíce líbila a proč, čím je program obohatil

Varianta C, časová dotace 2 hodiny, počet účastníků: 5

Téma: Hudba

1. Představení programu

krátké přivítání a seznámení s dnešním programem

2. Úvodní kolečko

každý řekne svou nejoblíbenější a nejméně oblíbenou hru na klubu

3. Židličkovaná

Popis: Vytvoří se kroužek s židlí, kterých je o jednu méně než klientů. Hraje hudba. Pouští se hudba, jakmile hudba přestane hrát, hráči si musí sednout. Na koho židle nevyjde, vypadá. Odebere se další židle a takto se postupuje až do posledního hráče. Vyhrává ten, kdo zůstane poslední ve hře.

Pomůcky: židle, počítač s hudbou

Cíl: rozpohybování těla a navození dobré atmosféry mezi klienty, odreagování, postřeh

4. Hra na schovávanou

Popis: Jedno z klientů jde za dveře. Ostatní mezitím schovají poklad, tj. třeba bonbón. Pak zavolají kamaráda zpět a on má za úkol najít, kde poklad je. Ostatní mu při tom pomáhají, ovšem místo, aby říkali „samá voda“, „přihořívá“ atd., pomáhají mu zpěvem. Zpívají různé písničky a napovídají dynamikou. Potichoučku, pianissimo znamená to samé, co „samá voda“, fortissimo, tj. nahlas, je „přihořívá“. Čím silněji, tím blíže je poklad a naopak. Jinou verzí je, že klienti zpívají jen jeden tón, ovšem „samá voda“ se snaží zpívat hodně hluboko, čím víc „přihořívá“, tím se snaží zazpívat vyšší tón. Mohou si mezi sebou také dohodnout jiný postup (např. když se bude blížit k předmětu, tak začnou zpívat rychleji).

Pomůcky: míček, počítač s hudbou

Cíl: spolupráce, rozvoj hudebního citu

5. Teoretická část - diskuze

Popis: Diskuze o hudbě, ukázka oblíbených písniček a stylů hudby. Rozdělení do týmů, které budou mít za úkol shodnout se na žebříčku nejoblíbenějších písniček, hudebních skupin nebo zpěváků.

Pomůcky: počítač, tužka, papíry

Cíl: spolupráce, umění komunikovat a najít kompromisy, rozšíření obzorů týkajících se hudby

6. Napodob zvuky

Popis: Jeden z klientů vždy napodobuje (agresivní pes, auto, letadlo, zurčící potok, vodopád, šustění listí ve větru, ptáci v lese, jedoucí vlak, výstřel z pistole, vyzvánění mobilu, pálení v krbu, mlaskání, pila řezající dřevo). Ostatní hádají, o co jde, ten kdo uhodne, tak jde imitovat. Hraje se do té doby, než se prostřídají všichni klienti.

Pomůcky: lístečky s úkoly

Cíl: improvizace, představivost

7. Poznej nástroje

Popis: Klienti mají za úkol poznat všechny nástroje, které hrají v daných skladbách. Možnost rozdělení na týmy.

Pomůcky: počítač, tužky a papíry

Cíl: rozvoj hudebního citu

8. Reflexe

zhodnocení DIPu, jaká hra se klientům nejvíce líbila a proč, čím je program obohatil

Varianta D, časová dotace 2 hodiny, počet účastníků: 7

Téma: Homosexualita

1. Představení programu

krátké přivítání a seznámení s dnešním programem

2. Úvodní kolečko

každý řekne na co se nejvíce a nejméně těší, až bude dospělá/dospělý

3. Na Kevina

Popis: Klienti se postaví do kruhu. Všichni se koukají do země a jeden z nich vždycky říká: „Tři, dva, jedna teď“ na „teď“ všichni klienti zvednou hlavu a na někoho se podívají. Když se střetnou dva klienti pohledem z očí do očí tak zařvou "a aaa a" jako ve filmu a poplácají se rukami po tvářích jako Kevin. Poté se to opakuje do té doby, než zbyde jeden nebo dva klienti.

Pomůcky: měkký míč, kruhy na vytyčení bran, šátky

Cíl: odreagování

4. Blázni

Popis: Jeden z klientů půjde za dveře (nebo někam, aby neslyšel ostatní), zbylí klienti dostanou nějakou chorobu (každý svou). Např. když někdo řekne slovo "ahoj", začne se modlit, anebo když jeden druhého poklepá na rameni, začne zpívat atd. Když všichni dostanou svoji chorobu, tak se zavolá klient, který byl doposud za dveřmi. Jeho úkolem bude odhalit chorobu, a čím je způsobena. Až uhodne všechny, hra končí a za dveře jde další klient. Čím více hráčů, tím je hra těžší, ale také větší zábava! Pozn. klienti si mohou (a měli by) mezi sebou dělat naschvály, třeba že jeden půjde za druhým a pozdraví ho "AHOJ" a on se musí začít modlit.

Pomůcky: -

Cíl: pohotovost, odreagování, procvičení paměti

5. Teoretická část - diskuze

Popis: Promítání videa Putinovy děti: <https://www.jsns.cz/lekce/15690-putinovy-deti-404#film>

Následuje reflexe pocitů po filmové projekci. Sestavení duhové vlajky. Diskuze o homosexualitě.

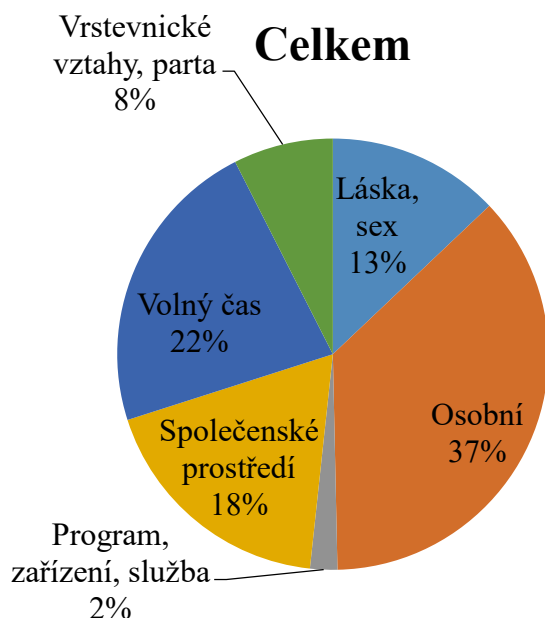
Pomůcky: notebook

Cíl: uvědomění si pojmu homosexualita a předsudků k tomuto tématu

6. Hodnocení

zhodnocení DIPu, jaká hra se klientům nejvíce líbila a proč, čím je program obohatil

Obrázek 1 Téma Zájem klientů o daná témata na DIPu

Zdroj: zpracováno autorem dle interních dat (JAHODA, 2020d)

3.8 Porovnání standardního a inovativního přístupu práce s klienty nízkoprahového klubu Jahoda

Oba výše zmíněné přístupy práce v NZDM Jahoda jsou velmi odlišné. Následující text jsem rozdělila do částí, ve kterých rozdíly popisují.

Otevírací doba

- Během běžného chodu klubu, klienti mohou na klub přijít, kdy chtějí a stejně tak i odejít. Spousta z nich klub opouští několikrát za odpoledne a chodí si například koupit občerstvení, stavují se domů pro své věci, které tam zapomněli, jdou na sraz s kamarády, nebo se jen projít po sídlišti.
- Pozitiva volného příchodu klientů na klub jsou v tom, že klienti k nám většinou chodí po skončení výuky a vyhovuje jim právo kdykoliv z klubu odejít dle jejich individuálních požadavků, které se týkají např. vrstevnických vztahů, současného počasí, nálady apod. Mají tak pocit svobody a jsou rádi, že se můžou rozhodovat dle svých potřeb.

- Negativa běžné otevírací doby a volného příchodu na klub jsou dle mého názoru spojené jen s tím, když na klubu probíhá konkrétní program (např. besedy, workshopy, atd.) a klienti přijdou po programu, chodí během programu opakovaně pryč, nebo musí odejít dříve, než by chtěli.
- Na DIP se klienti musí dostavit v určitou hodinu a to konkrétně od 15:00 do 15:30, poté podepíší prezenční listinu a zavíráme klub. Pokud někdo přijde později, není možné se ke skupině přidat, jelikož by narušoval daný program. To samé platí i o dřívějším odchodu. DIP končí v 17:00 a až poté by měli klienti klub opouštět. Stalo se jen výjimečně, že by nějaký klient přišel na DIP později, nebo by potřeboval odejít dříve. Určený čas spíše dodržují a naopak se nám snaží ukázat, že jsou zodpovědní a dokážou si zorganizovat odpoledne tak, aby mohli být na DIPu a nikam nespíchali. Párkrát se stalo, že klienti, kteří přišli na DIP poprvé zapomněli, že tam musí být až do konce, ale vše jsme jim znovu vysvětlili a příště už věděli.
- Pozitiva přesně dané a odlišné otevírací doby jsou spojené s tím, že se klienti učí zorganizovat si svůj volný čas tak, aby byl schopný dorazit v domluvenou dobu. Tím se učí odpovědnosti a také udržení pozornosti konkrétního času během programu. Pro pracovníky je daná doba také ideální v tom, že víme, jak dlouho se program bude odehrávat a jak si ho naplánovat.
- Negativa, která jsou s přesně danou dobou DIPů spojená, patří k tomu, že někteří klienti stále zapomínají na čas, který mají na DIPu strávit a domluví se s rodiči/kamarády, že z klubu odejdou dříve. Je s tím spojený také pozdní příchod, kdy se klient splete a dorazí později, než by měl. Bohužel se pak programu nemůže účastnit, jelikož by program neměl být ničím narušen. Včasný příchod je pro klienty také velmi důležitý, aby se v dostatečném čase na klubu připravili na práci se sociálně terapeutickou skupinou, seznámili se s tématem, členy skupiny atd.. Pro pracovníky je někdy náročné vymyslet aktivity tak, aby odpovídaly časové dotaci. Vzhledem k tomu, že se sejde občas jiný počet klientů, nebo klienti, kteří program více narušují, mohou nám některé aktivity zabrat více času a tím se dostáváme do časového skluzu, při čemž v nejhorsím případě, musíme jisté aktivity přeskočit, abychom skončili v předem domluvený čas.

Anonymita

- Při první návštěvě klubu děláme se zájemcem o službu tzv. Prvokontakt. Pracovník si sedne se zájemcem do kontaktní místnosti a vysvětluje mu, co to je NZDM, jaké zde máme pravidla, kdy máme otevřeno a další informace spojené s orientací na klubu. Zájemce ujišťujeme o tom, že cokoliv nám řekne, je u nás v bezpečí a nikomu o tom neřekneme. Zároveň se ho však ptáme, zda souhlasí s tím, že máme ohlašovací povinnost, pokud by došlo k porušení zákona. Také mu vysvětlíme, že nám nemusí sdělit jeho jméno a stačí nám pouze přezdívka. Pár klientů přezdívky používá, ale momentálně mezi našimi klienty není ani jedna osoba, která by měla problém říci, jak se jmenuje. Naopak nám (a ostatním klientům) sdělují i svá příjmení.
- Pozitiva spojená s anonymitou spočívají jistě v tom, že se klienti cítí být chráněni a záleží jen na nich, zda nám chtějí svěřit své jméno, či nikoliv.
- Na negativa jsem dle svého subjektivního názoru ještě nenarazila.
- Při příchodu na DIP, se klient vždy podepisuje na prezenční listinu, kde udává své jméno, příjmení a podpis. Zatím jsem se já, ani kolegové nesetkali se situací, že by měl někdo z klientů problém se podepsat, i když je to proti principu nízkoprahovosti. Párkrát se stalo, že se nás zeptali, proč se musí podepisovat, ale zjednodušeně jsme jim vysvětlili, že na DIP čerpáme peníze (konkrétně z ESF projektu) a musíme vykazovat počty klientů a jejich jména.
- Pozitiva vidím dle mého názoru v tom, že se na DIPu schází většinou stejná parta klientů, která se zná už déle. Chodí spolu například na stejnou základní školu, nebo jsou ve spojení pomocí sociálních sítí, kde mají své jméno také uvedené. Proto se všichni jménem znají a s podpisem nemají problém.
- Negativita by přišla v tu chvíli, když by klient odmítl své jméno sdělit, určitě bychom se ale domluvili na jiném řešení, které by vyhovovalo oběma stranám.

Svěřování se

- V tomto případě se zaměřím na jednání průměrného klienta u nás na klubu. Většinou, pokud má někdo jakýkoliv problém, ať už v osobním životě, nebo se mu cokoliv na klubu nelíbí, využívá ke sdělení problému nejčastěji dvě řešení. Pokud se necítí nato, aby nám problém/stížnost řekl z očí do očí, může svou myšlenku napsat na papír a anonymně jí dát do „schránky přání a stížností“,

kterou mámě na chodbě. Po přečtení dopisu, na podnět odepíšeme a dopis dáme na nástěnku, kde si klient odpověď může přečíst. Schránka je umístěna mimo klub, aby byla zajištěna anonymita pisatele. Druhou nejčastější možností je to, že nám klient napíše, nebo za námi sám přijde a o problému začne mluvit. Klienti si při uzavírání smlouvy vybírají svého klíčového pracovníka dle sympatie a proto je pro ně jednodušší mluvit s někým, s kým si rozumí.

- K pozitivům patří, že s klientem navážeme hlubší vztah a můžeme se o problému bavit v soukromí v kontaktní místnosti (popř. si vytvoříme IP, kdy se domlouváme na pravidelném setkávání.)
- Negativní stránkou je, že spousta klientu nemá odvalu nato, aby sama přišla a o problému se podělila. Proto je nutné se o klienty zajímat a vnímat jejich individuální potřeby.
- Na DIPu pracujeme ve skupině a každý reaguje na dané téma rozdílně. Velmi důležitá je proto skupinová soudržnost.
- Jsou témata, jako např. šikana, kdy se nám všichni klienti svěřili a mluvili před ostatními o svých zkušenostech, ať už byli v roli oběti nebo agresora. Zároveň se navzájem vyslechli a pomohlo jim, že i další členové skupiny mají podobné zážitky a nejsou jediní, kteří se s tímto problémem setkali. Na druhou stranu když jsme měli téma náboženství, dva klienti, kteří jsou z velmi věřící rodiny, měli problém se k tématu vyjádřit, protože věděli, že nikdo kromě nich věřící není a nejspíš se báli negativní zpětné vazby, nebo nepochopení.
- Pozitivní na svěřování se během DIPu je fakt, že klienti mezi sebou nachází pochopení a ví, že nejsou jediní, kteří řeší ve svém životě nepříznivé situace. Často se totiž jedná o klienty, kteří o svých problémech nedokáží mluvit doma s rodiči a jsou rádi, když se nemusí bát odsouzení po sdělení svého názoru či zkušenosti. Je proto velmi důležité, aby se klienti cítili bezpečně a důvěřovali nám i ostatním členům skupiny.
- Dle Dany Nedělníkové klienty, kteří poprvé přicházejí do skupiny, často spojují určité otázky:
- Otázky týkající se sociálního pracovníka – kdo je, jaký je to člověk, mohu mu důvěřovat? Pomůže mi?
- Otázky týkající se skupiny – jací jsou to lidé, jak na mne bude skupina reagovat, jak se v ní budu cítit?

- Otázky týkající se účelu skupiny- jaké to bude, bude to mít smysl, co budeme dělat?
- Vyladění na tyto otázky může pomoci pracovníkovi otevřít se a být vnímavější ke skrytým projevům klientů a pomáhá mu bezprostředně reagovat na nepřímé, nevyslovené projevy členů skupiny. (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. *Úvod do sociální práce se skupinou*)

Vztahy, spolupráce

- Na klub nám chodí často klienti, kteří JAHODU navštěvují několik let a docházejí pravidelně. Pak tu máme klienty, kteří jsou buď noví, nebo chodí velmi málo a nepravidelně. Jako v každém (dětském) kolektivu jsou zde tedy děti, které jsou více průbojné a stojí si za svým názorem a pak děti, které jsou radši stranou a příliš se nezapojují. Při běžném chodu klubu si introvertní jedinci mohou užít pocit, že jsou spíše sami, někde opodál a buď se baví jen s pracovníky, nebo sledují ostatní klienty.
- Pozitivní na této „svobodě“ klientů je to, že je čistě na jejich uvážení, zda se budou zapojovat do aktivit, které na klubu probíhají, či nikoliv.
- Negativní stránka této „svobody“ je častý pocit klientů, že nemusí nikdy dělat to, co jim nevyhovuje a tím je pro ně těžké dojít v běžném životě ke kompromisům. Také je pro klienty, kteří se hůře seznamují, těžší zapojit se k ostatním klientům při běžných, neřízených aktivitách.
- Na DIP nám momentálně chodí většinou stejná skupina klientů, proto jsou mezi nimi navázané lepší vztahy, jsou na sebe zvyklí, ví co mají od sebe navzájem čekat a tím je jejich spolupráce často velmi dobrá. Snažíme se klienty během aktivit dávat do skupinek/dvojic vždy s někým jiným, aby se naučili komunikovat a spolupracovat i s jedinci, se kterými si tolik nerozumí. Samozřejmě pokud na DIP přijde klient, který je raději sám a nerad se zapojuje do skupinových her, je pro něj průběh DIPu těžší, ale vždy je možnost zdržet se účasti ve hře/dané aktivitě.
- Pro klienty je rozhodně pozitivní pocit, že zapadají mezi vrstevnickou skupinu a jsou součástí party.
- Negativní stránkou je výše zmíněná situace, kdy se klient nerad zapojuje do skupinových her, tím je pro nás však důležité přistoupit na kompromis a pokusit se na tomto problému pracovat a do budoucna přístup klienta zlepšit.

Pravidla

„Pro celý systém pravidel v TK není ani tak podstatné to, jak je formulován, ale především to, jak ho komunita chápe a uskutečňuje.“ (RŮŽIČKA, Jiří, ed. Komunitní a skupinová psychoterapie v české perspektivě)

- Při prvokontaktu vždy zájemcům o službu sdělujeme pravidla klubu, kam patří např.: zákaz požití omamných látek a pití energy drinků, zákaz krádeží, šikaně, nošení zbraní, nebýt agresivní k ostatním apod. Při porušení pravidel dostane klient nejdříve napomenutí, poté napomenutí s výstrahou a nakonec „STOPku“, kdy musí na základě porušení pravidel opustit prostory klubu a po stanovenou dobu (dle vážnosti přestupku) do něj nesmí vstupovat.
- Na DIPu platí stejná pravidla, ale jsou k nim připojená i další. Jako je zákaz použití mobilního telefonu během programu, dávat si pozor, abychom si neskákali do řeči, navzájem se poslouchat atd. Konkrétně s mobilním telefonem jsou největší problémy. Na supervizi jsme se proto dohodli, že budeme mobily vybírat do krabičky, kam nám je klienti na začátku DIPu vždy vypnuté odevzdají.
- *„Přijetí a platnost pravidel jsou klíčové pro bezpečí členů a vzájemnou předvídatelnost jejich chování, ovlivňují skupinové normy, jak úspěšnost skupiny při dosahování cílů, tak její soudržnost.“ (NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. Úvod do sociální práce se skupinou)*
- Pro klienty je určitě pozitivní a důležité, aby se naučili dodržovat pravidla. Většina z nich má problém se ostatním přizpůsobit a nastavováním hranic se učí pochopit, jak je potřebné, aby svým chováním nenarušovali program, nebo neomezovali ostatní členy skupiny. Také se snažíme, aby pravidla chápali a souhlasili s nimi, nejde nám o to, abychom jim rozkazovali, ale o to, abychom se během DIPu i na klubu cítili dobře.
- K negativní stránce dodržování pravidel patří fakt, že někteří klienti úmyslně navštěvují klub a chtějí na sebe upozornit tím, že porušují všechny pravidla až do té chvíle, kdy dostanou „STOPku“ a musí klub opustit. To patří ovšem k výjimečným a ojedinělým případům a pracujeme na tom, aby se tyto situace nestávaly.

Prevence

- Na klubu se s klienty samozřejmě snažíme o jistou prevenci, často pořádáme různé besedy, jako byla naposled například „Beseda s bezdomovkyní Helenou“, která k nám na klub přišla ze sociálního podniku Pragulic. Vyprávěla nám o svém životě o zkušenostech s drogami a o tom, jaký je život na ulici. Vždy, když pořádáme podobnou besedu, jsou na ni od klientů různé zpětné reakce. Někteří klienti se zájmem poslouchají příběh aktérů, některé klienty vyprávění příliš nebaví, protože si chodí na klub primárně hrát a někteří klienti nemají z domova příliš vhodný pojem o penězích, protože jejich rodiče nepracují a dostávají od státu dávky, a proto konkrétně lidmi bez domova pohrdají a nechápou, jak může někdo skončit jako osoba bez přístřeší. Je tedy lehce náročné zavděčit se s výběrem tématu besedy všem, což bych přirovnala k negativnímu příkladu prevence, musíme však počítat s tím, že se nemůžeme zavděčit všem klientům a snažíme se jich ptát, jaké workshopy, výlety a akce by je bavily. Po skončení besedy s klienty hodnotíme, co se jim na programu líbilo, co je tolik neoslovilo, a snažíme se při výběru příští akce dle zpětné vazby klientů poučit.
- Pozitivní je pro klienty určitě pocit, že mohou ovlivnit akce na klubu, ale měla by se vždy shodovat s měsíčním programem.
- Nevýhodou je pokud se klienti nestihnou na akci mimo klub dostatečně brzy přihlásit a kapacita akce je plná, nebo pokud se o besedě na klubu dozví až při příchodu a nemají o ní zájem. Veškeré akce však dáváme vždy dostatečně dopředu vědět na sociálních sítích i osobně na klubu.
- DIP má výhodu v tom, že klienti dopředu znají témata, kterých se DIP bude týkat. Proto přijdou většinou s tím postojem, že je téma zajímavé a chtějí do diskuze přispět svým zážitkem, nebo se o tématu naopak chtějí dozvědět více, jelikož o něm s nimi doma rodiče příliš moc nemluví (viz téma sex, alkohol atd.). Je tím tak prevence u klientů zajištěna důsledněji a dle mého názoru klienty daná problematika více osloví. Také se klientů ptáme, jaká témata DIPu by je bavila a snažíme se je vymyslet tak, abychom vyšli všem vstříc.

- K pozitivům tedy na DIPu patří to, že si klienti mohou témata DIPu vybrat, popřípadě přijít na konkrétní DIP, který je zajímavá.
- Negativní je v tomto ohledu situace, kdy je některé téma tolik nezajímá a neodnáší si z něj poznatky, které by je obohatily. To se ovšem stává opravdu minimálně.

4 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na přístup práce s klienty při Dlouhodobém integračním programu v porovnání s běžným chodem nízkoprahového zařízení pro děti a mládež.

Na základě provedeného rozboru práce s dětmi v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež Jahoda, vyplývá, že práce s klienty během Dlouhodobě integračního programu má na klienty pozitivní vliv. Jedná se o soustředěnou činnost na dané téma, které vybereme buď na základě podnětů od klientů (kteří se mohou podílet na vymýšlení témat, o které mají zájem), nebo téma přizpůsobujeme dle současného vývoje ve skupině dětí a mládeže a dle aktuálních témat, která se řeší mezi klienty na klubu. Dále vyplývá, že během práce ve skupině v menším počtu klientů, kteří se pravidelně dlouhodobě integračního programu účastní, se klienti aktivně zapojují do programu, kde se u nich rozvíjí sociální inteligence a sociální dovednosti, která jsou důležitá a nezbytná pro jejich soukromý i profesní život. Klienti se také učí navazovat sociální vztahy, spolupracovat s ostatními členy skupiny, obhájit si svůj názor, přijmout názor ostatních, umět o daném tématu diskutovat a komunikovat. Vzhledem k časovému omezení Dlouhodobě integračního programu, se klienti učí zodpovědnosti a organizaci času. Skupina působí na klienty především jako podpůrná složka a proto je pro klienty jednodušší a příjemnější se bavit o konkrétních problémech, jelikož u ostatních členů skupiny najdou pochopení.

K rizikům Dlouhodobě integračního programu patří to, že se na klubu může sejít menší počet klientů, program tak nemůže být realizován a je přesunut na další týden. Důvodem může být například počasí, kdy klienti raději tráví volný čas venku nebo naopak nechtějí při nepříznivém počasí opustit domov. Klienty také nemusí oslovit téma, které jsme si na daný den připravili, a programu se nechtějí účastnit. K dalším rizikům patří například i narušení programu ze strany klientů, kteří mají problém udržet pozornost, dané téma je neoslovilo nebo jsou na Dlouhodobě integračním programu poprvé a měli o něm jiné představy.

Co se týče přípravy na Dlouhodobě integrační program je pro pracovníky časově náročnější oproti běžnému chodu klubu a je potřeba program sestavit tak, aby během diskuze probíhaly pohybové aktivity, u kterých si klienti odpočinou a poté budou opět schopni udržet pozornost.

Anonymita během Dlouhodobě integračního programu se vymyká principu nízkoprahovosti. Klienti nám poskytují své osobní údaje, ať při vyplňování karty nezletilého účastníka, tak při podepisování se na prezenční listinu. Zatím jsme se nesetkali s klienty, kteří by měli s poskytnutím svých osobních údajů problém a klienti jsou dopředu o této události informováni, stejně tak o časovém rozmezí Dlouhodobě integračního programu a rozdílných pravidlech, které zde platí.

Na základě provedené analýzy lze vyhodnotit, že tento inovativní přístup práce je pro konkrétní cílovou skupinu v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež vhodný a vzhledem ke zpětné vazbě klientů je účinek Dlouhodobě integračního programu měřitelný. Dle mého názoru by se tak práce se socioterapeutickou skupinou během Dlouhodobě integračního programu měla zařadit do standardů nízkoprahových služeb pro děti a mládež.

5 Seznam použitých zdrojů

BĚLÍK, Václav, Stanislava SVOBODA HOFERKOVÁ a Blahoslav KRAUS. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0599-1.

ELICHOVÁ, Markéta. *Sociální práce: aktuální otázky*. GRADA Publishing, 2017.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas: Vývojové trendy a současné možnosti Břetislav Hofbauer*. Praha: Portál, 2004.

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Skupinová psychoterapie v praxi: 3. dopl. vyd.* Praha: Galén, 2005. ISBN 8072623478.

LANGMEIER, Josef, Karel BALCAR a Jan ŠPITZ. *Dětská psychoterapie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-710-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

NEDĚLNÍKOVÁ, Dana. *Úvod do sociální práce se skupinou*. Ostrava: Kofoedova škola, 2004. ISBN 80-239-4030-9.

PIAGET, Jean a Bärbel INHELDER. *Psychologie dítěte*. Vyd. 5. Přeložil Eva VYSKOČILOVÁ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-798-5.

ŘEZNÍČEK, Ivo. *Metody sociální práce: Studijní texty, 5. svazek*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-00-1.

RŮŽIČKA, Jiří, ed. *Komunitní a skupinová psychoterapie v české perspektivě*. V Praze: Triton, 2011. Psyché (Triton). ISBN 978-80-7387-467-4.

Internetové zdroje

JAHODA, z.ú., Výroční zpráva 2019, 2020a, https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2020/06/Vy%CC%81roc%CC%8Cni%CC%81-zpra%CC%81va_2019.pdf

JAHODA, z.ú., nezisková organizace, 2020b, <https://jahoda.cz/>

ČAS, Česká asociace streetwork, z.s., 2020 <https://www.streetwork.cz/>

Interní podnikové zdroje

JAHODA, z.ú., Metodika NZDM Jahoda, 2020c

JAHODA, z.ú. Metodika NZDM Džagoda, 2020d

JAHODA, z.ú. Metodika Terénní služba JAHODA, 2020e

JAHODA, z.ú., Metodika Animátoři volného času JAHODA, 2020f

JAHODA, z.ú. Metodika DIP, 2020g

JAHODA, z.ú., Interní evidenční nástroj pro nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a terénní programy PePa, 2020h

JAHODA, z.ú. Historie JAHODY, 2020i

6 Seznam příloh

Příloha č. 1 Karta nezletilého účastníka

Příloha č. 2 Prezenční listina DIP

Příloha č. 3 Organizační struktura

Příloha č. 4 Fotografie – Prostor klubu

Příloha č. 5 Fotografie – Program DIP

Příloha č. 1 Karta nezletilého účastníka

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

KARTA NEZLETILÉHO ÚČASTNÍKA PROJEKTU

Identifikace projektu	
Registrační číslo projektu	CZ.07.3.63/0.0/0.0/16_031/0000144
Název projektu	Sociální začleňování v JAHODĚ
Příjemce podpory (název)*	JAHODA, z.ú.

* příjemce podpory nebo partner příjemce

Základní údaje o podpořené osobě			
Jméno			
Příjmení			
Datum narození			
Adresa trvalého bydliště	Obec		PSČ
	Část obce		Číslo orientační
	Ulice		Číslo popisné

Příslušnost k cílové skupině*	
<i>Podpořená osoba vždy vykazuje charakteristiku cílové skupiny děti a mládež z rodin v nepříznivé sociální situaci, další charakteristiky může či nemusí vykazovat.</i>	
☐ děti a mládež z rodin v nepříznivé sociální situaci ☐ příslušníci etnických menšin, včetně osob z odlišného sociokulturního prostředí, imigrantů a azylantů ☐ osoby se zdravotním postižením, včetně duševně nemocných ☐ osoby do 26 let věku opouštějící ústavní zařízení nebo vyrůstající bez rodin nebo opouštějící ošestounskou péči	

Formulář s účastníkem vyplnil/a (zákoný zástupce podpořené osoby)*			
Příjmení		Jméno	
V Praze dne		Podpis	

*Relevantní pro osoby do 15 let. Mladiství ve věkové kategorii 15 – 18 let mohou kartu účastníka podepsat sami.

Prohlášení podpořené osoby o územní způsobilosti (vazba na vymezené území)	
Prohlašuji jako podpořená osoba projektu uvedená výše, že k dnešnému dni:	
☐ jsem se v uplynulých 366 dnech zdržoval/a na území hl. m. Prahy alespoň 184 dní a/nebo se na území hl. m. Prahy budu v následujících 366 dnech zdržovat alespoň 184 dní.	
V Praze dne	Podpis

Poskytnutá forma podpory*

*Vyplnění poskytnuté podpory na kartě účastníka není povinné, evidenci poskytnuté podpory lze vést jiným způsobem dle rozhodnutí příjemce.

Datum ukončení účasti účastníka (podpořené osoby) v projektu*

* vyplňuje příjemce/partner projektu

Totožnost a kontaktní údaje správce osobních údajů:

Hlavní město Praha

Mariánské náměstí 2/2

110 01 Praha 1

Datová schránka: 48ia97h

Kontaktní údaje pověřence pro ochranu osobních údajů

Kontaktní údaje pověřence jsou uveřejněny na webových stránkách:
<http://penizeproprahu.cz/ochrana-osobnich-udaju/>

Poučení pro podpořenou osobu o jejích právech podle čl. 13 a 14 Obecného nařízení o ochraně osobních údajů

Podpořená osoba má právo požadovat přístup ke svým osobním údajům (tedy informaci, jaké osobní údaje jsou zpracovávány) a vydání kopie zpracovávaných osobních údajů.

Podpořená osoba má právo na to, aby správce bez zbytečného odkladu opravil nepřesné osobní údaje, které se jí týkají, nebo doplnil neúplné osobní údaje.

V případě, že se podpořená osoba domnívá, že jsou její osobní údaje zpracovávány realizátorem projektu a/nebo správcem nepřesně, má právo na omezení zpracování do doby ověření přesnosti osobních údajů.

Žádost o přístup ke svým osobním údajům a žádost o opravu zpracovávaných osobních údajů lze podat v elektronické formě a zaslat na adresu: info@penizeproprahu.cz

Pokud se podpořená osoba domnívá, že zpracováním jejích osobních údajů bylo porušeno Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, má právo podat stížnost u Úřadu pro ochranu osobních údajů. Neposkytnutí osobních údajů může mít za následek nepodpoření v rámci projektu.

Účel zpracování osobních údajů

V souladu s čl. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „Obecné nařízení o ochraně osobních údajů“), jsou údaje uvedené v této Kartě účastníka (podpořené osoby) shromažďovány a zpracovávány výhradně za účelem prokázání řádného a efektivního nakládání s prostředky Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu a rozpočtu hlavního města Prahy, které byly příjemci poskytnuty na realizaci projektu v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR. Sumarizované údaje z tohoto formuláře budou použity příjemcem pro přípravu zpráv o realizaci projektu. Tento formulář může být kontrolován pracovníky implementační struktury nebo osobami pověřenými k provedení kontroly při zachování mlčenlivosti o všech kontrolovaných údajích. Implementační strukturu představují zejména hlavní město Praha, Ministerstvo financí a orgány Evropské unie kontrolující nakládání s prostředky z rozpočtu EU.

Každý účastník se zapisuje do systému IS ESF 2014+ s využitím jména, příjmení, místa trvalého pobytu a data narození. Evidence charakteristik jednotlivých účastníků projektu z cílových skupin bude příjemce podpory současně využívat jako podklad pro sledování jednotlivých indikátorů projektu.

Tento formulář by měly vyplnit k datu zahájení účasti v projektu všechny osoby, které mají prospěch z intervence ESF, bez ohledu na to, zda podpořená osoba dle pravidel OP PPR ne/dosáhne limitu bagatelní podpory.

Údaje ve formuláři jsou zaznamenávány nejpozději před ukončením účasti osoby v projektu, přičemž stav je zjišťován k datu zahájení účasti osoby v projektu.

Právní základ pro zpracování osobních údajů

Hlavní město Praha je jakožto správce osobních údajů zpracovávaných v souvislosti s realizací projektů podpořených z Operačního programu Praha – pól růstu ČR oprávněno zpracovávat v tomto formuláři uvedené osobní údaje podpořené osoby na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu

a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 (zejména jeho přílohy I a II). Dále to potom jsou zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), a zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých dalších zákonů, na základě kterých je podpora na projekt z Operačního programu Praha – pól růstu ČR poskytována a následně je ověřováno využití poskytnuté podpory ve vazbě na právní předpisy a dosažení optimálního vztahu mezi její hospodárností, účelností a efektivností. Realizátor projektu podpořeného z Operačního programu Praha – pól růstu ČR je oprávněn zpracovávat v tomto formuláři uvedené osobní údaje podpořené osoby na základě pověření vydaného správcem (tj. Hlavním městem Prahou) v souladu s čl. 28 Obecného nařízení o ochraně osobních údajů

Využití informačních systémů MPSV a ČSSZ

Kromě v tomto formuláři uvedených osobních údajů mohou být v souvislosti s realizací projektu podpořeného z Operačního programu Praha – pól růstu ČR nebo osobami oprávněnými k provedení kontroly zpracovávány i další osobní údaje týkající se podpořené osoby, které jsou obsaženy v systémech Ministerstva práce a sociálních věcí, České správy sociálního zabezpečení, pokud se jedná o údaje nezbytné pro zajištění výše uvedeného účelu. Těmito osobními údaji jsou např. údaje o tom, zda je podpořená osoba uchazečem o zaměstnání vedeným v evidenci Úřadu práce České republiky, zda je podpořená osoba zaměstnána a po jakou dobu, zda je podpořená osoba osobou samostatně výdělečně činnou.

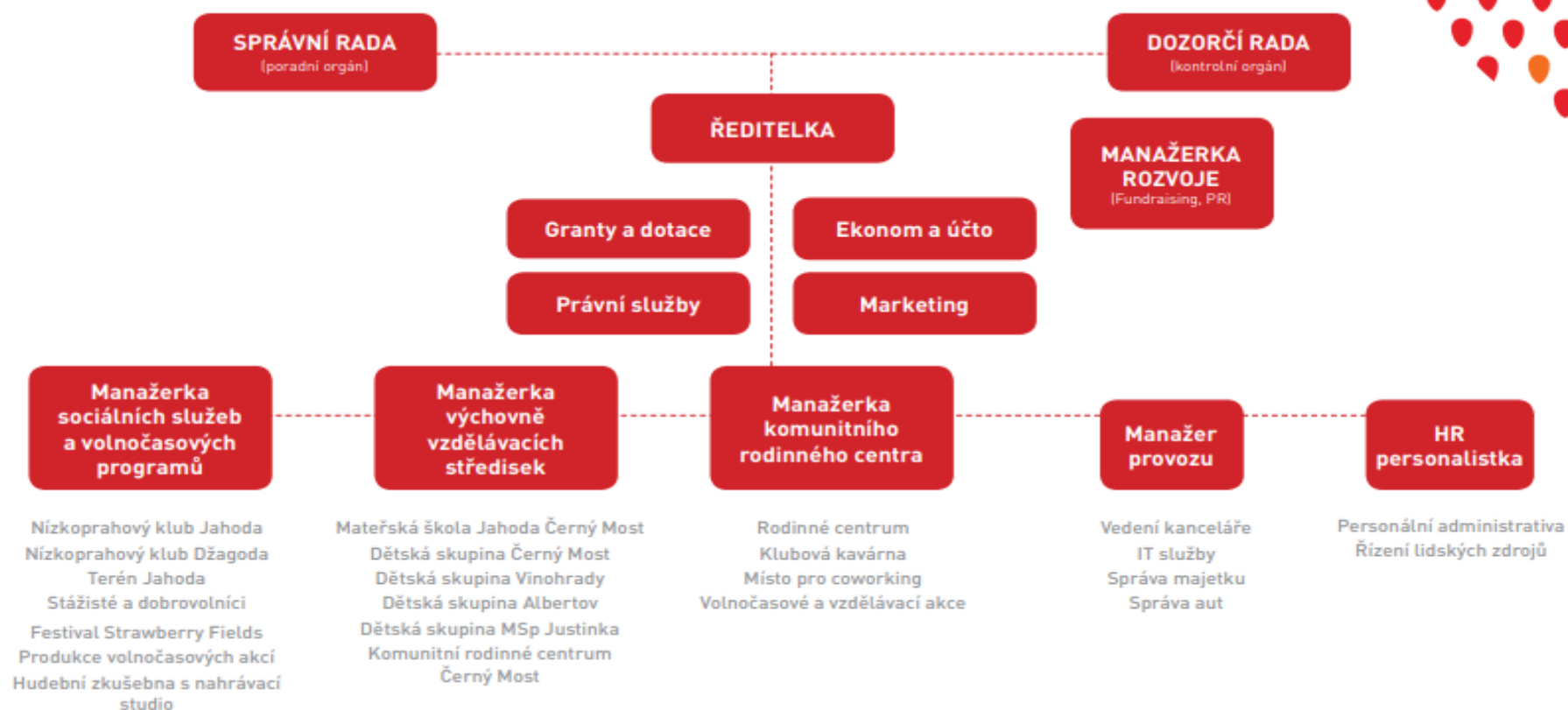
Doba uchovávání osobních údajů

V tomto formuláři uvedené osobní údaje jsou/budou uchovávány pro účely jejich zpracování v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. e) Obecného nařízení o ochraně osobních údajů, po dobu deseti let od ukončení realizace projektu.

Příloha č. 3 Organizační struktura

JAHODA, z.ú. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Příloha č. 4 Fotografie – Prostor klubu

Příloha č. 5 Fotografie – Program DIP

